

ekološkim problemima nego svjesnoj namjeri da to budu baš one misli koje u čovjeku pobuđuju »savjest«, pokreću nova pitanja i osobni duhovni unutarnji dijalog. Spomenut ćemo samo neke navođene autore: K. M. Meyer–Abich, Herbert Gruhl, Erich Fromm, Jeremy Rifkin, Vittorio Hosle, Al Gore, Lester Brown, Papa Ivan Pavao II., Peter Russel, Gro Harlem Brundtland, Abdulah Šarčević, Rudi Suppek, Andrej Kirn, C. F. von Weizsäcker itd. Abadžićevi autorski tekstovi rekonstruiraju njegovu gotovo fanatičnu aktivnost u promicanju ideje vrijednosti prirode i njene monumentalnosti, ljudske nade i vjere za boljim svijetom. On nam se stalno javlja iz budućnosti, koju kao da je proživio, opominjući nas što nas čeka.

Duh knjige **Doba ekologije** je svojevrсно ogledalo autorove duše, potvrđenog smisla njegovog dugogodišnjeg novinarskog rada koji daleko nadilazi te granice, u kojemu je sustavno korespondirao s brojnim autorima i njihovim idejama i mislima o zaštiti prirode i stvaranja humanog okoliša oblikovanog zajedno s prirodom. U tom smislu knjiga je promocija ljepote i zdravlja ljudske prirode i poticaj za djelovanje u »otvorenom horizontu« ostvarljivoj nadi života »u« prirodi, »od« prirode i »s« prirodom.

Iako mu je Nasilje uništilo, između ostalih, i rukopis knjige **Testament za budućnost** nije uništilo sam testament niti vjeru u to da čovjek što god radio i gdje bio ostavlja makar djelić sebe i uzima makar djelić drugoga. Samo tako je moguć testament kao stalan proces »davanja« i »uzimanja« – razmjene. Jer, čovjek piše ili znanstveno istražuje ne samo zato da bi došao do nekog rezultata nego da bi nekome ponudio i djelić sebe. Pisanje je svojevrсно opredmećenje osobnog duha i intelekta kojega unosi u razmjenu s drugima. Život u prirodi počiva na razmjeni stvari i njezinim čvrstim granicama, bez obzira kako tu razmjenu nazivali, a ljudski život na razmjeni ideja o pravednoj i održivoj razmjeni s životom u prirodi. Čo-

vjek mora pronaći svoje granice metaboličnog odnosa s prirodom u kojima može biti kreativno neograničen, ljudsko biće sa svom svojom prirodnom ljepotom bogatstva duha i ljubavi života.

Kao što su Abadžićevi tekstovi ili TV emisije **Živjeti s prirodom** – dosada i danas – donosile osvježenje, tako će svakome biti novo osvježenje čitati, a ne samo pročitati ovu knjigu, koja svojim naslovom kaže u kojem znaku povijesno–kulturnog zoodijaka živimo.

Ovakvi vrstu literature teško je procjenjivati našim uobičajenim znanstvenim mjerilima, ali, kao što je na početku ovog osvrta rečeno, to i nije potrebno jer su u igri drugi horizonti procjenjivanja. Knjiga pripada znanstveno–popularnoj literaturi koja promiče socijalnoekološke ideje i vrijednosti prirodnog svijeta i zainteresirani čitatelj posezat će za njom više puta.

Ivan Cifrić

Hans Küng

**GLOBALE UNTERNEHMEN –
GLOBALES ETHOS**

Frankfurter Allgemeine Buch, Frankfurt, 2001,
195 str.

Desetak godina nakon Küngove knjige **Projekt Weltethos** ideja o svjetskom etosu ubrzano se širi. Diskurs se razvija u dva osnovna smjera. S jedne strane propituju se osnove i normativna struktura svjetskog etosa, a s druge strane njegovo se pitanje otvara u nizu različitih područja kao što je politika, pravo, obrazovanje itd. (vidi primjerice, H. Küng/K.–J. Kuschel, /Hrsg/, **Wissenschaft und Weltethos** 1998) ali i u područje gospodarstva. Gospodarstvo je u ekološkom smislu jedno od tri ključna područja koncepta održivog razvoja (zaštita biosfere, stabilno gospodarstvo i ravnopravna raspodjela socijalnih šansi) pa je sasvim logično da se problem globalne etike tematizira i u gospodarstvu (primjerice, H. Küng, **Welte-**

